

ЭРТАГА ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИНИНГ III СЪЕЗДИ ОЧИЛАДИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИ ОЛДИДАН

САОДАТ НҲЛИ

Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқлари кўндалма ва ёз фаслида кўндалмашиб, ажиб тус олади. Кўчаларда гуллар яшнаб туради, сўлим парклар ва боғлардаги ям-яшил даракхаллар ерта тағнадек ортоб турмайди.

Шаҳарларимиз ва посёлкаларимиздаги кўчаларни, кичик йўллари ва паркларни айланган, чек-расида табассум чақнаган хуш-чақчақ одамларни кўрасиз. Саодат норхоналари ва пахтадор дала-ларда бўлсангиз, руда қони Олимпиада, индустриал Бекбоғда сайр қилсангиз, маҳаллада эгиз катта Бухоро-Урал газ қувири кўриш-нига назар ташласангиз, ҳамма жойда овоз Совет Шарҳининг овоз хотин-қизлари эришлар билан ён-ма-ён ишлайётганини, ўқиб-танганини, дам олаётганини кўрасиз.

Энда Урта Осиё халқлари тарихи музейида бир кирайлик. Жуда кўп экспонатлар орасидан кичкинагина фотогастр эътиборингизни ўзига тортишга аминингиз. Бу суратда мустақил диндорлар томонидан ваҳшиёна ўлдирилган бир жувон тасвирланган. Хўш, уни нима учун ўлдирдилар? У нима жиноят қилди қўйган эди? Унинг бутун «ғуноҳи» шундан иборат бўлдики, у нурга интилиди, чўрилик ва ҳукуматлик, мутелик, ҳўрилик тим-соли бўлган жирканч паранжиди улоқтириб ташлади.

Хотин-қизларимизнинг бугунги ҳаёти билан революциядан илгариги Шарҳ хотин-қизларининг қисмати ўртасида ер билан осмонча, кун билан тунача фарқ бор. Соёқ Туркистонда янги дунёнинг тула ҳуқуқли буюкюрлар билан нақдор, бахтиёр хотин-қизлар. «Оқ-тоғ» билан бирга кўз очиб дунёга келди. Улар Оқтоғга ҳам, ўзбек тоғи, турман, қирғиз, қозоқ, қорақалпоқ аёллари ўз елкасида нақдор муҳаббат юнни кўтариб келганлигини ҳозирги аёллар фанат ҳикоятларидангина билдири, ҳоло.

Ана шу аёлларнинг қисмати ҳуқуқли, улар ўз эрининг ҳақ-ҳуқуқ-сиз чўриши бўлиб, мол қатори олиб-бериш, ҳовлининг хотин-қизларга аянтланган қисми, аслида улар қамқон бўлган лавъати ичкерида остопа ҳаётлаб ташнагига чиқа олмас эди.

Шарҳдаги меҳнатга лавъатли аёлларнинг тенг эри — хотин-қизлар аёллар бўлиб ижтимоий ҳаётда иштирок этмади, бу эса ишлаб чиқариш кўчаларини ривожлантиришга жиддий тўғонли бўлиб кетди. Шарҳнинг ваҳшиёна қонунлари ўртага нур, саодат йўлини маҳкам секинлиб қўйган эди.

Уш муҳаббат замонлар абадий орқалда қўлиб кетди. Ҳозир хотин-қизлар станок ёнида турибди ва пахта териш машиналарини бошқариш, заводларини идора қилиб, қолхозларга раҳбарлик қилишди, улар барпо этиб, газ қувурлари қўришти, болаларни ўқитиб, беморларнинг дардига маҳкам қўйишти, лаборатория ва институтларда мураккаб илмий проблемаларни ҳал қилишти.

Ўзбек халқининг шонли қизи Турсун Оқунованинг ноини қим билмайдиган! У пахтачилликни комплекс механизациялашдан иборат олижаноб ҳаракатини ташаббускорлиги бўлиди. Никита Сергеевич Хрущёв Оқунованинг меҳнатдаги шижоаткорлигига КПСС Марказий Комитетининг январи Пленумидаги нутқида юксак баҳо берди. Турсун ва унинг дугоналарининг шахсий мамнунаси «Совет Иттифоқининг шарҳли республикаларидаги хотин-қизлар совет тузуми дарида нақадар ўсиб қамол тоғилганини, уларнинг коммунистик қўриқлардаги роли нақадар ошиб кетганлигини кўрсатмоқда», деди.

Ахир, бизда битта масала, минглаб Турсунлар бори! Мақсатли қўриқда мўл ҳосил еттиришнинг режасида «Любовь, Лиз, сўт соғуни» Зухра Комиллова, «Қўқуш Салди» Пулатова, чевар Татьяна Кардали, давлат арбоби Елдор Насриддинов, медицина фанлари доктори, СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент аъзоси Зухфия Умидова, геология-минералогия фанлари доктори София Мирзамоллова, қолхоз ишлаб чиқаришнинг раҳбарлари Раҳима Исломов, Никитов Хусанова, Энахон Аҳмадалиева ва бошқа кўндал аёллар ўзларининг меҳнат зафарлари билан бутун мамлакатга доғруқ ёйди.

Жонажон Совет ҳокимияти-миз Шарҳ хотин-қизларига чина-кам бахт-саодатли бўлишининг кенг йўлини очиб берди. Хотин-қизларимиз ҳар қачна қувонсалар, ҳар қачна фахрлансалар арайиди. Лекин КПСС Марказий Комитетининг идеология ишига доир ваза-фаларни муҳокима қиладиган Пленумига тайёргарлик қиладиган манша шу кўндала биз тагин ҳам ахшироқ ва кўркамроқ турмуш ке-чиришимизга ҳалақат бераётган нарсалар тўғрисида фикр юрит-моқчимиз.

ИЧКАРИ ЙУҚОЛДИ-Ю, ЛЕКИН...

Илгари замоналар диний қўндалар ва урф-одатларга кўра, бегона эркаклар келиб қолган пайтларда Шарҳ хотин-қизлари ҳовлининг эришлар учун ажратилган қисмига чиқа олмас эди. Бизнинг Ўзбекистонда ҳам ана шу тартиб мавжуд эди. Лекин турмуш умрини яшаб бўлган, эскириб қолган нарсаларнинг ҳаммасини ўз йўлидан сўпириб ташлаб, олға қараб боришти. Бемаъни ағъанлар, одат ва тушунчалар унутлиб кетяпти. Эндиликда ўзбек ҳовли-лариде ячкарлик, яъни хотин-қизлар учун махсус ажратилган қўндалар кўрмайсиз. Аммо, улар батамом йўқолиб кетган деб бўладими?

Республикада чиқадиган «Агитатор» бюллетени» журнали саҳифа-лардаги кишилар онгидеги сарки-лар тўғрисида олиб бориладиган му-ҳозар материаллари босилди. Қўшмага ўткир мақолалар эълон

ҚУВОНЧЛАР ВА УЙЛАР

қилинди. Биз шулардан бирита тўхтайиб ўтамиз. «Коммунизм» қолхозидеги мактаб директори Рустам Омоиқов Каттақўрғон район партия комитетини агитация ва пропаганда бўлимининг мудирин Назат Бекмуродовни кўндалдан бир кун ўз уйига меҳмонга тақ-дир қилибди. Омоиқов жуда «амонавий», «қўшимчи» одам. Ўзбекистон (ҳозирги Самарқанд) университетини тамомлаган, мактабда ўзбек тили ва адабиётини да-ре беради. Лекин, ана энди, ўзини турмушда қандай қўйишини кўрипти.

Омоиқов бадавлат турмуш ке-чираётган экан. Қимматбаҳо сер-вислар, мебель, таъминотлардаги кўп-а-эстиликлар шундан далолат бериб-турибди. Нозин неъмат тўла да-турхонини ерга ёзибди. Ҳа, майли, тартиб одат амримаҳол, деган гап бор. Меҳмон бунисига ҳарқалай-рози бўлибди. Бошқа бир нарсаси-нинг дилини хира қилибди: қон-да нуқул эркакларнинг ўзи ёти-риб, ана шу лавъа таъминоти ўз-қўли билан пишқириб берган киши-га дастурхон ёнидан жой топ-ма-йди.

«Хўш, хотини нэ қардаслар? — деб сўрашибди мактаб директори-дан.

«Тоби қочиброқ турибди, на-риги қондада ўтирибди,— деб жа-воб берибди меҳмон.

Меҳмонлар деразадан қарашса «бегот» хотин ҳовлини сўпириб-қўриган экан.

Шундан сўнг мақола автори ҳаққоний равишда нафратланиб-бўндай дейди: «Башарти, уйда ўз-хотинини назарига олмас, уни ўр-тоғига ва дўстим деб билмасе, дарсларда инсоннинг қадри-қим-мати тўғрисида, хотин-қизларни озолиқча чиқариш ҳақида қиро-йли гапларни айтаётган ўқитувчи Рустам Омоиқовда зотан қан-дай йиғиш мумкин?»

Мақолада бошқа бир «майда» масала ҳам тилга олинади. Гап баъзи бир ўзбек оилаларида ўғил-болалар билан қиз болаларни «алоҳида-алоҳида» тарбиялаш ус-тида боради.

Азават биларликимизни кўриганим-да баҳри-қилинч очилиб кетади. Ижтимоий ва пол қадаси бўл-ган, ҳаётга очиб ва икжонан на-зар ташлаётган минглаб йигит-ва қизлар беришмакда ўқиниш-моқда, инқоб бўлиб яшашмоқда, бир-бир-ларига қўйиб қўйиб, ўз тақдирлар-ни бир-бирлари билан боғлашмоқ-да, қўриқ еларга, етти йилли-қини улуғ қўриқчиларига бориш-моқда. Уларнинг меҳр-муҳаббати ва дўстлигига Ромео ва Жульет-талар, Лайла ва Мажнунлар ҳа-ва-ва килса бўлади. Ушминла-уларнинг ижтимоий муҳаббати фо-жиа билан тугаган эди. Бизнинг ешларимизда эса фожиалар учун со-циал аамин йўқ. Софиди, сам-ийи, меҳнатсевар, вафодор бўл-санг, бахт ҳаминга сенга ер бўла-ди.

Танқор айтганимиз, бизнинг мам-лакатимизда фожиалар учун со-циал аамин йўқ, одамлар ўртасида ирқий, уруғчилик, синфий, мўлзий гўвар йўқ. Бизда ҳамма одамлар тенг. Лекин ўзини асорати йўқ-деганда ҳам ора-сира ўзини қир-асти қўймоқда. Ана, мисол учун афти-башариси интеллигентом-қўриқда йигит нотаниш қизларга қўриқлик қилиб, ўзини «Мард-нинг иштини тутдим, деб юради. Яна бир хотиннинг ўқитиримайди, мақиласларга — бординмай қўяди. Учинини ҳаёт билан баббаравар қадам ташлаётган бўлади, ҳатто хотинини бирга кино ёни театрга олиб боради-ю, лекин ўзи ундан уч-тўрт қадм олдинда кетса, қо-либ кетидан эртаниб боради. Фа-вқулдада бирон ҳодиса ўзи бериб қолгудек бўлса, баъзи бировлар қўриқнинг қисиб: «Шундай бўлиши ҳам мумкинми? Ахир, бу одам бизнинг давримизда туғилган, со-вет мактабиде ўқитган-ку!»—деб сўрашади.

Бизнинг давримизда туғилгани-хам, бизнинг давримизда ўқитгани-хам рост. Лекин баъзи бир ота-оналар худдинини туғишсини, эр-каклар хотин-қизлардан устун ту-радиган деган фикрини ўғил боланинг дилига гўдақлик чоғиданки синг-дириб қўйганликлариини гоҳо ўла-ри пайқамай қолдилад. Ўғил ва қиз болалари бўлган оилани олиб қўриқлик. Қўриқ ўғил болаларга эътибор берилади. Ота ўз ўғил-ларини меҳмонлар билан бирга турга ўқитиб қўяди, қизлари би-лан она эса меҳмон хонага кир-майди. Ўғил болалар ўзига ана шундай алоҳида эътибор берила-ётганини кўрич, ўзини қизлардан устун турувчи мўмтоз одам деб ҳис қила бошлайди.

Бундай «кичир-кичир»ларни қў-риқча унутиб қўйишди. Қолбўки-бу «кичир-кичир»ларнинг келтири-ладиган зарари жуда катта. Шундай бўладиган, бир одам ўсиб, бирон орттириди, напкатта киши бўлиб қолди, баланд мансабни эгалла-ди-ю, юрагиде барибир феодали-гича қолади. Албатта, бундай одам раҳбар ҳодим бўла туриб, хотин-қизларни ичкарига яшириб қўйиш-ча уринмайди. Бунга замон йўл қўймайди! Аксинча, ҳатто у сир-тидан хотин-қизларни ҳар тараф-лама қўллаб - қувватлаётгандай уларни раҳбарлик ишига «қў-риқ»га ҳаракат қиладигандек бў-лади. Аслида эса ўзига ёқмаган хотин-қизлардан қутулиб олиш, уларни навирик сўриб қўйиш чо-раларини кўради.

Солиҳа Давронова воқеаси бу жиҳатдан ибрат бўларди. Со-лиҳа Давронова ҳали еш жу-вон, Бухорода туғилган. Бухоро революцияга қадар, ҳатто Совет ҳокимиятининг дастлабки йиллари-да ҳам музолимон мустақилли-да жаҳодларистининг таълими эди. Ўслатиб ўтайликки, ҳалқ Бу-хорода 1920 йилдагина халқларга халқларга 1941 йилда эса бир ўзбек ватанпарвар қизи Солиҳа Давронова манфур қизларнинг қирмоқ учун фронтга жўнади.

Уруш тугади. Солиҳа жонажон юртига қайтиб келди. Уни партия

ишга қўтардилар. Солиҳа ёмон ишламади. Жангда олган муно-фотлари қаторига меҳнатда ол-ган муқофотлари қўшилди. Сўн-ра уни Москвага Олий партия мактабига ўқиниш юбордилар.

Солиҳа ўқинишда кейин Бухоро-га қайтиб келди. Шу-шу Давро-нованинг сарсонгарчилиги бош-ланди. Бухоро область партия ко-митетининг баъзи бир соёқ раҳ-барлари уни қиса бошладилар. Бу-ни қараган-ки, Давронованинг прин-ципиаллиги, дадиллиги, камчили-ларга мўросасизлик билан қараши уларга ёқмади. Улар Давронова-нинг ўрнида ҳаммадан зўр эрқа-қлар олдиде икки бўкилиб туради-ган, ювош, сартазим жувонни кўрмоқчи бўлилар.

Қиш усталик билан олиб бо-рилади. Давронова охири бутунлай ишсиз қолди. Ўзбекистон КП Мар-казий Комитетининг аралашуви-га бу қишда чек қўйди. Ҳозир Солиҳа Бухоро шаҳар ижроия ко-митети раисининг ўринбосари бў-либ ишлайпти.

Ана шундай ҳам бўлади. Бир аёли раҳбарлик ишига кўтариб қўйишди, у ўзини кўрсатди, ле-кин шундан кейин унга йўл бе-қилимади. Серрайат ҳолим ва кетар жувон Ўзмасхон Сотиб-дана билан худди ана шундай во-қеага юз берди. У ҳам КПСС Мар-казий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактабига тамомлади, қишда вақтгача Андижон область партия комитетининг аппаратида ишлайди, ўқинишда кейин область маданият бошқармасига мудирлик қила бошлайди. Ўзмасхон шу ва-қтдада атиги етти ой ишлайди. Партия ва совет оралярига қайта қўриқлаётганда фойдаланиб, Со-тибдана билан ишлаб турган вази-фасидан бунатишти, ўрнига Н. Омоиқовни тайинлашди. Балки унинг номзоди муносирбоқ бўлиб қўриқларидан. Ҳеч-да. Илгари Омо-нов қонқасиз ишлагани, мутта-ҳамларга ҳомилик қилгани, ўзига уй қўриб олиб, уни давлатга со-ғалгани учун Андижон шаҳар партия комитетининг секретарлиги вази-фасидан бунатишган эди.

Андижонда хотин-қизларга ун-чалли эътибор беришмади. Ик-ка область партия комитети ва область ижроия комитетининг сек-ретарлари ва бўлим мудирлари орасида биронга ҳам аёлининг йў-қлигини айтиш қийин. Ваҳолонки, областда 1400 дан кўпроқ хотин-қиз ижтисир, техник, агроном, зоотехник бўлиб ишлайпти, 6000 га яқин ўқитувчи, минглаб врач бор.

Бундай мисолларни қўллаб ке-лтириш мумкин. Ўзбек ҳовлиларида ичкари йў-қотилад. Лекин ичкари айрим, баъзан баланд мансабларни эгал-лаб турган кишиларнинг қарап-ларига, юрагига ҳали ҳам маҳкам ўришлар оғган. Бундай қолоқ қар-ашларга амак қилаётган эрқа-қларга режалар доҳимиз Владимир Ильич Лениннинг қўйидаги сўла-рини эслатиб ўтиш зарур: хотин-қизлар ўртасида олиб бориладиган коммунистик иш хотин-қизларга эски, кўндалорлик нуқтаи назари билан қараши эркакларнинг он-гидан «сўғити майда томирча-ларига» йўқотиб ташлаш мақса-дини кўзловчи тарбиявий ишчи эр-каклар ўртасида олиб бориш би-лан узвий равишда боғланган бў-лиши керак.

ЯХШИ ВА ЗАРАРЛИ АНЪАНАЛАР, УРФ-ОДАТЛАР ТЎҒРИСИДА

Республикада чиқадиган «Ўзе-кистон хотин-қизлари» журнали редакциясига бир йилгидан хат келди. У кишлоқимизда бир қиз бор, шунинг натижасида, қиз ҳам мени севади, деб ёзди. Ле-кин ёшларнинг йўлида эски бир тўғонли турганлиги учун улар тақдирларини билиштира олма-ётган экан, чуқки кўндал жуда кат-та пул сарфлаб сержаман тўй қилиб бериши керак. «Эски, зарарли аънаналар бизнинг муҳаббатимиз-га, бахтимизга қатъанча ҳалақат бериб келаяпти», — деб савол бе-ради йигит.

Бу жуда қонуний савол. Шу ҳақда гапирса арайиди. Биз аъна-наларга қарш эмасмиз. Ўзбек халқининг катталарини ҳўрмат қи-лиш, меҳмондўстлик, дўста вафо-дорлик, қийналиб қолган кишига хашар йўли билан текин ердан бериш сингари яхши аънаналари бор. Бундай аънаналарни ардоқ-лаб саклаш ва ривожлантириш ке-рак. Лекин хотин устига хотин олиш, қўшмага диний урф-ода-тларга риоя қилган ҳолада тўй ў-қитиш сингари бошқача, шарма-дани аънаналар ҳам мавжуд бў-либ келган.

Ана шу аънга ва сарқитларга асосан баҳам берилади. Лекин қо-лоқ урф-ода-тларга риоя этган ҳо-лада серчимин тўйлар қилиш ҳали ҳам сакланиб қолмоқда. Шундай тўйлар керакми?

Тўй, боланинг туғилиши, янги уйга кўчиб кириш — одамларнинг ҳаётидаги қувончли воқеалар бў-либ, уларни нишонлаш керак, лекин бунга қўллаб маблағ сарф-лашининг, нароғат ботиб, кейинча-лик тўй қиларида «қўллаб» юбо-рган кишилар билан ора очиб бў-лиш учун бир неча йил мобайни-да жонининг жаббоғга бериб иш-лашининг асло ҳожати йўқ.

Бизнинг фикримизча, янгица, совет маросимлари, тўй-томош-лар керак. Масалан, Самарқанд суперфосфат заводиде тўй маро-симлари яхши ўтказилмоқда. Бу ерда келин-куёвлар учун Никхо-саройи қурилган. Эски тўй маро-симларидан олдинга яхши аъна-налар турмушимизда туғилган янги аънаналар билан қўйилиб кетиши натижасида байрам бир умрга э-сда қолдиган шодиёна, гўзал тус олмоқда. Кўп қичқимдор бўлмас-лар ҳам, келин-куёв, уларнинг ота-оналари, қариндош-уруғлари ва ёру биродарлари шу кунни бе-ҳад ҳўрсанд бўлмоқдалар. Бундай

тўй тантананинг ҳамма қатнашчи-ларида, хусусан қиз ва йигитлар-да яхши таассурот қолдирилади.

Бизнинг фикримизча, инқо-б тўйларида бўла маросимлари ҳам ана шундай шодиёна таъти-ла билан ўтказиш лозим. Мана шундай маросимларда янги меҳ-моннинг туғилиш гувоҳномаси то-пирилиши, паспорт берилиши, ин-соннинг ҳаётида аҳамиятли бўлган бошқа воқеалар нишонлаб ўти-лиши. Бу — жуда яхши хайрли аънга бўлади. Бунинг учун ҳам-ма жойда махсус саройлар қуриб-юриш ҳам шарт эмас. Клублардан фойдаланарса бўлади.

Энди турмуш тўғрисида. Жа-ҳондаги бирон мамлакатда хотин-қизлар билан болалар биздаги-дек тамхўрлик ва меҳрибонлик билан қўриқиб олинмаган. Саюат норхоналарида, қолхоз ва со-вохозларда болалар учун минглаб боғчалар, яслилар мавжуд бўлиб, уларда ичкингилар ҳамма зар-ур нарсалар билан таъминлаб қў-йилган. Мактаб-интернатлар со-ни тобора кўпайиб борапти. Булар-нинг ҳаммаси аёллар меҳнатини енгиллаштирмоқда, рўзгор таш-вишининг талайгина юнни улар-нинг зиммасидан соқит қилмоқда. уларга маданан дам олиш, ўз би-лимини ошириш имкониятини бер-моқда.

Мисол учун «Политотдел» қол-хозини олиб қўрайлик. Бу қолхоз-да аёлий болалар боғчаси кич-кинотларнинг иккинчи семинли-ни бўлиб қолди. Оналари далада бамайлихотир ишлаш мумкин. Ихкингина маъийи хизмат кўрсати-ш комбинати қолхозчи аёллар-нинг хизматини бажо келтирмоқ-да. Рашидан, бу қолхоздаги ки-шинлар зўр гайрат билан ишлаш-моқда.

«Политотдел» қолхозини Ўзе-кистонда яқна-ёғиз эмас, ҳозир бундай ҳўжаликлар қўллаб топила-ди. Сўнгги йилларда Мирзачўлда ажуқта қелган янги совхозларга алоҳида тўхтайиб ўтса арайиди. Ана шу совхозларнинг қўриқла-рида хотин-қизларнинг меҳнатини енгиллаштириш, турмушини ях-шалаш учун ҳамма нарсаси муҳай-е қилиб қўйилган: болалар шаҳар-чалари, мактаб-интернатлар, кир-хоналар, новобихоналар, тикувчи-лик устонахоналар, моллар ателъе-си, жамоат ошхоналари, уйларида газ, водопровод, канализация бор.

Ҳозир қолхозларнинг бадавлат бўлиб қолди, улар ҳар йили ми-лион-милион сўмлаб даромад олиб келаяпти, бўлимаси фондлар йил сайин ортиб борапти. Лекин яхши маданият-маъийи мўсса-саларимиз бор, деб ҳар бир ҳўжа-лик ҳам мактана олмайдди. Баъзи-бир қолхозлардаги қишлоқлар-нинг таъини қиёфасини ахшилаш-ушун ҳали анча ишлар қилиш ке-рак.

Янги турмуш — кишилар ўрта-сида коллективизм, дўстлик, ўза-ро ёрдамга асосланган янги му-носабатлар демокдир. Коммуни-стик меҳнат сингари янги турмуш учун хотин-қизлар ҳам, шунинг-дек, биринчи гада, эркаклар ҳам, аъвало, барча коммунистлар, пар-тия таъиниқотларни баббаравар ҳў-май-тоғмай қўриш олиб бориш-ла лозим. Зотан, янги турмуш учун кураш — кишилар ўртасида янги, коммунистик мўнсабатлар-ни қарор топтириш учун, роҳат-бахш меҳнат ва ҳаёт учун кураш демокдир.

ЗУЛФИЯ, шонра, «Ўзеки-стон хотин-қизлари» журнали-нинг редактори; О. КАМОЛОВА, Қорақалпоғистон АССР-даги «Амудар» қолхозининг раис; Ш. САЛОМОВА, Ўзе-кистон КП Марказий Ко-митети Идеология бўлими-нинг мудир; Х. СУЛАЙМОНОВА, Ўзекистон ССР Фа-лар академиясининг академи-ги; М. ИҶДОШЕВА, Тош-кент тўқимачилик комбинати-нинг ишчиси.

Ўзбекистон ССР. («Правда», 10 июнь).

Андижон ишлаб чиқариш бошқармасидаги Оқунбобов номли қолхозда хотин-қизлар ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларида унуми меҳнат қилиб, ҳўжалик экономикасини юксалтиришга муносиб ҳисса қўшмоқ-далар Суратда: қолхоз хотин-қизлар совети раиси Тожикхон Ҳасанова сийсий маориф кабинетининг маъли-сида қолхозчи хотин-қизлар орасида сийсий-оммавий ва тарбиявий ишларни олиб бориш юзасидан хотин-қизлар совети ишлаб чиққан таъбирларни сўзлаб бермоқда. С. Бекзосов фотоси.

ТОКАРЬ АННА

Бундан йил аввал Анна Чир-чик шаҳридаги хўшар мактабига ўқинишга кирди. Ўқувчи ва ҳўжиди Анна бу ерда тонарлик касбини мункаммал ўрганишга аҳд қилган эди. У хўшар мактабиде ўқиниш муваффақиятли тугатиб, Тошкент-деги «Автотрактордеталь» заво-дига йўллама олди...

Тонарлик касбини мактабда ўр-танган бўлса ҳам, ишлаб чиқариш шароити бу касбини янада қўқур-оғаллаб олишни талаб қиларди. Корхонада ҳар турли деталларни ишлашга тўғри келар, Анна бир

детали тайёрлашни ўрганиб ол-са, иккинчи деталга келганда қи-яналарди.

Бир кунни универсал трактор-лар учун шестернялар тайёрлаёт-ган эди, станок «қарс» этди-ю, тўхтади-қолди. Анна қўриқ кет-ди. Шу пайт станок олдида мас-тер Александр Иванович пайдо бўлди. Анна «айб меида» деганди ерта қараб жим турарди.

— Бери кел, Анна, — деди Александр Иванович унинг ҳў-жонини босинга ҳаракат қилган-дай мулоийини. — Қўриқсанми, резеини бўш ўриятисан.

Анна шестернянинг қўқ ўртаси-га келиб урилган резеи тилишини сириб кетганлигини кўриди-ю, бў-тули вужуди зирқиб кетди. Ста-нок нега тўхтаб қолди экан? Эҳ-тибол, энди бутунлай юртизиб бўлмас!

— Нега тўхтаб қолди? — Бу савол Аннанинг оғзидан ихтиёр-сиз чиқиб кетди.

— Кўч келгандан кейин тўх-тайди-да, кизим, — деди мастер станок тасмасини гилдиракча қи-йиштириб. — Яхшиям динамик иш-дан чинамади. Бу сенинг бахтинг, Анна!

Мастер станокча «жон қирғиз-га» Аннанинг насихатомиз гапига кетди:

— Ҳа, бу касбининг ўзига яра-ша сир-асери бор. Биринчидан, ҳамма деталга ҳам бир хил резеи ишлаш талаб ирамайди. Резеини деталнинг катта кичиклигига қара-б таялаш керак. Акс ҳолада де-тал брак бўлади. Еки бўлмаса, лайвандчиға борадида, яна қў-лигига қайтиб кетади. Кўрдингми, наңчадан-қанча овозагарчилик.

— Маслаҳатларингиза учун раҳ-мат, — деди Анна устозига. — Худди айтганингиздай ишлашга ҳаракат қиламан.

М. САИДОВ.

ТИЛШУНОС ОЛИМА

Мусаффо тоғ олди. Қўшнинг заррин кўралари қўмқўқ даракхал-ларда жилвапана бошлайди... Мазлузма она уйқудан уйғонган болаларини ювотириб, ошхонада қўшмага бошлайди. Шу пайт кўча эшикдан почталовнинг овози эши-тилади.

— Дўрбек, келган хат-газета-ларни хонамга кириштиб қўйинг. Дўрбек онасининг айтганини дарҳол бажарди. Она хонасига кирганда, стол устида бир даста хат ва газеталар ётарди. Мана, со-биқ студентларидан келган табриқ хат ва телеграммалар:

«Азиз Мазлузма она! Ўзбек аёл-лари орасидан биринчи бўлиб, фи-лология фанлари доктори деган юксак илмий даражага эришган-нингиз билан табриқлайман. Сиз ўз истеъдод ва тадиқотингиз бил-дан катта илмий муваффақиятга эришдингиз. Сизнинг аjoyиб лек-цияларингиз ҳали ҳам ёдимиз-да сакланмоқда...» деб ёзибди Фарғонадан Ғ. Ражабов. Она хат-лар билан танишиб ўтирар экан бенихтиёр ҳали ўтмишга, студент-лик йилларига кетди.

